

کاربرد و آزمون درس
دهم فارسی ششم
دبستان

www.mamplus.com

۱- دانش آموزان عزیز، در متن زیر، چندواژه ی غلط وجود دارد، پیدا کرده و درست آنها را در زیرش بنویسید.
 تازه از دروازه های نیشابور وارد شده بود که سیدای اذان، بلند شد. پدر برای بدرغه ی مهمان رفت. آفتاب در حال قروب بود. عطار می خواست برود از دیدن این پدر و پسر، خیلی خوشحال بود.
 با هر کس در این باره گفت و گو می کند باطمسخر و تعجب روبه رومی شود.

۲- با توجه به ابیات داده شده، به سوالات زیر پاسخ دهید.

« شیخ خندید و بگفتش ای سلیم	این درخت علم باشد ای علیم
توبه صورت رفته ای، ای بی خبر	زان زشاخ معنی ای، بی باروبر
گه درختش نام شد، گاه آفتاب	گاه بحرش نام شد، گاهی سحاب
آن یکی کش صد هزار آثار خاست	کمترین آثار او، عمر بقاست»

الف) در این شعر، علم به چه چیزهایی مانده است؟ www.mamplus.com

ب) بیت اول چند جمله دارد؟ (ج) یک کنایه پیدا کنید.

د) یک ترکیب اضافی: (ه) در بیت سوم، قافیه ها کدامند؟

۳- نقش کلمات مشخص شده را در داخل پرانتز بنویسید.

حاکمی (.....) را خبر می دهند که درختی (.....) عجیب () در هندوستان است که اگر کسی (.....) میوه ی آن (.....) را بخورد، هرگز (.....) پیر نمی شود.

۴- برای هر کدام از کلمات زیر دو هم فائوده بنویسید.

سلیم (.....) و (.....)	مسجد (.....) و (.....)
علیم (.....) و (.....)	عجیب (.....) و (.....)

واژه های سمت چپ را به جملات سمت راست ارتباط دهید.

☐ بها الدین	☐ شاگرد معروف ابن سینا که پیوسته همراه او بود
☐ نیشابور	☐ یکی از شاعران بزرگ ایران در سده‌ی ششم
☐ جلال الدین محمد	☐ نام اصلی مولوی که او را در کودکی به آن می‌خواندند
☐ ابوعلی سینا	☐ یکی از دانشمندان بزرگ ایران در سده‌ی چهارم
☐ مثنوی معنوی	☐ شهری که مولوی در آن به دنیا آمده است
☐ بلخ	☐ نام یکی از کتاب‌هایی که عطار سروده است
☐ اسرار نامه	☐ پدر مولوی را به این نام می‌شناختند
☐ بهمنیار	☐ شهر محل زندگی و وفات عطار است
☐ عطار	☐ نام کتاب معروف مولوی که به شعر است

در متن زیر غلط‌های املائی را پیدا کرده و شکل صحیح آن را بنویسید.

شیخ به پدر گفت: «مراقب محمد باش، به خاست خدا، آینده درخشانی خواهد داشت. این نخستین سفر طولانی او بود، در طول راه، همه از زیبایی نیشابور و آب و هوای دل‌پذیرش می‌گفتند. او حسابی خسته شده

معنای کلمات را در جای مناسب بنویسید. www.mamplus.com

<input type="text"/>	بدرقه	<input type="text"/>	تمسخر
<input type="text"/>	مقام	<input type="text"/>	مشغول
<input type="text"/>	سلیم	<input type="text"/>	سحاب

برای هر یک از کلمات زیر دو هم خانواده بنویسید.

	حاکم		سلیم
	علیم		غربت

در بیت‌های زیر، کلمه‌های مخالف را پیدا کرده و روبروی آن بنویسید.

عمر گران مایه در این صرف شد	تا چه خورم صیف و چه پوشم شتا
عارف از معروف بس درخواست کرد	کای رقیب ما تو اندر گرم و سرد
فجر تا سینه‌ی آفاق، شکافت	چشم بیدار علی خفته نیافت

نام و نام خانوادگی: _____ آموزشگاه: _____ نوع آزمون: _____
کلاس: _____ طراح سوال: _____ زمان آزمون: _____

واژه های درون جدول را ترکیب کن و واژه ی جدید را در جای مخصوص بنویسید.

واژه اصلی	شناس	آمد	رسید	ساز
سر				
کار				
چاره				

در داخل کمانک ها شکل مورد نظر را که نماد قافیه در شعر مثنوی است قرار دهید. www.mamplus.com

* _____

* _____

() _____

+ _____

= _____

() _____

۱) ارتباط هر دسته از کلمات زیر را مشخص کنید. www.mamplus.com

روز و شب () سحاب و ابر () مشغول و شغل ()

۲) در متن زیر در جاهای خالی از حروف مناسب استفاده کنید و کلمات را کامل نمایید.

پدر برای بدر.....هی مهمان رفت . آفتاب در حالروب بود . محمد از هدیه‌ی شیخ بسیار خوش...ال شد و از او ت...ت... کر کرد.

۳) دو کلمه بنویسید که املائی مانند «تقریباً» داشته باشد.

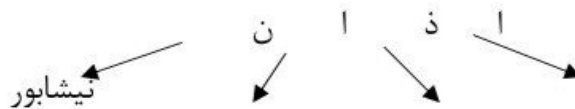
۴) در متن زیر ۴ غلط املائی وجود دارد. آنها را پیدا کنید و صحیح آنها را بنویسید.

در تول راه همه از زیبایی نیشابور و آب و هوای دلپذیرش سخن می‌گفتند. سفر برای بچه‌هایی به سن او حیجان انگیز بود . اما این سفر فرق می‌کرد. پدرش گفته بود به زیارت خانه‌ی خدا می‌روم و شاید دیگر به خانه برنگردم

۵) مفرد کلمات زیر را بنویسید.

علماء () آثار ()

۶) با حروف کلمه‌ی «اذان» کلمات معنا دار دیگری بنویسید.

۷) هم معنی کلمات زیر را بنویسید.

زادگاه () هدیه ()

الف با توجه به معنی و مفهوم، گزینه‌ی درست را از داخل کمانک انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

۱ پدرش _____ گفته بود به نیشابور که برسیم چند روز می‌مانیم. (بهاء‌الدین - بهاء‌الدین)

۲ پدر برای _____ ی مهمان رفت. (بدرغه - بدرقه)

۳ شیخ خندید و بگفتش ای _____ (صلیم - سلیم)

۴ فرستاده‌ی حاکم با _____ و تعجب روبه‌رو شد. (تمنخر - تمصخر - تمسخر)

۵ _____ کتاب مولوی است. (مسنوی - مصنوعی - مثنوی)

ب برای کلمه‌های زیر دو هم خانواده بنویسید.

موصوف = _____ ، _____

تکامل = _____ ، _____

طبیعت = _____ ، _____

عظیم = _____ ، _____

ج پنج کلمه‌ی هم‌نویسه مانند (سَر - سُر) بنویسید.

د حروف جا افتاده در کلمه‌های زیر را با کمک متن درس بنویسید و کلمات را کامل کنید.

ع... ار - ... تمأ - ب... اء‌الدین - م... مان - مو... وع.

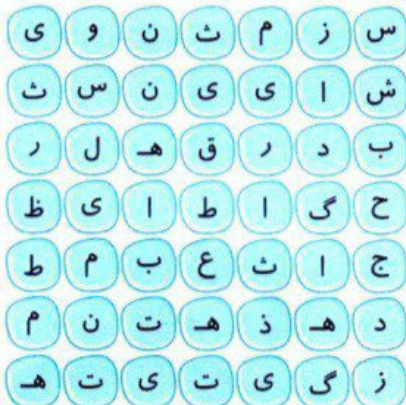
ا... ان - فر... ت - بر... یز - ح... ابی

ه متن زیر را نقطه‌گذاری کنید.

مهمان، محمّد را به برد خود صدا رد و گفت: «حواں، برحرو بردیک بردیا» محمّد که آمد دسی بر سرس کسد و گفت: «ماساء الله، حدا

بگهس دارد»

www.mamplus.com

و کلمات داده شده را در جدول پیدا کنید.

میراث زادگاه

آیین بدرقه

گیتی سلیم

قطعه

مثنوی

ز بیت‌های درهم ریخته‌ی زیر را مرتب کنید و بنویسید.

مورت - بی‌خبر - تو - ای - رفته‌ای - به بی‌بار - زشاخ - و - زان - بر - معنی‌ای

دوستان - محبت - باران - و - نشد - هرگز پایه‌ی - هم - مهر - محبت - و - وفای - تو - و

- ۱ - معنی واژه های زیر را بنویسید خلاق : طاقت : علت :
- ۲ - مترادف کلمات مشخص شده را بنویسید
 بوعلی سینا استاد بهمنیار در طب بود .
 بو علی سینا سرآمد همه مردم زمان خود بود .
- ۳ - هم خانواده کلمات زیر را بنویسید نظر : حفظ :
- ۴ - برای هر واژه تشبیه مناسبی بنویسید معلم : دشت :
- ۵ - واژه های به هم ریخته را مرتب کرده و در یک جمله بکار ببرید www.mamplus.com
 در این - گفت و گو - دلنشینی - صدای - این - بودند - که - به گوش - رسید
- ۶ - متضاد کلمه های زیر را بنویسید گشودن : آسایش :
- ۷ - مفرد کلمات زیر را بنویسید کتاب : اصوات : حوادث :
- ۸ - در درس شهید به چه چیزی تشبیه شده است ؟

بخش خوانداری

معنی کلمات

۱- معنی (مترادف) کلمات زیر را بنویسید.

حسابی : زرد : نسخه : بحر :

هیجان انگیز : کاروان سرا : بدرقه : سحاب :

خانه خدا : سرشناس : تسخر : بقا :

زادگاه : شیخ : سلیم : روانه کرد :

دلتنگ : ماشاء الله : علیم :

متضاد کلمات

۲- متضاد کلمات زیر را بنویسید. www.mamplus.com

طولانی ≠ قبلاً ≠ خوشحال ≠ پیر ≠

تازه ≠ برخیز ≠ آینده ≠

هم خانواده کلمات

۳- برای کلمات زیر هم خانواده بنویسید.

حسابی : دانشمند : لبخند : مراقب :

طول : عطر : تشکر : درخشان :

وارد :

جمع مکسر کلمات

۴- جمع مکسر کلمات زیر را بنویسید.

مسجد : بیت : حرف : عجیب :

خبر :

معنی شعر نکایت

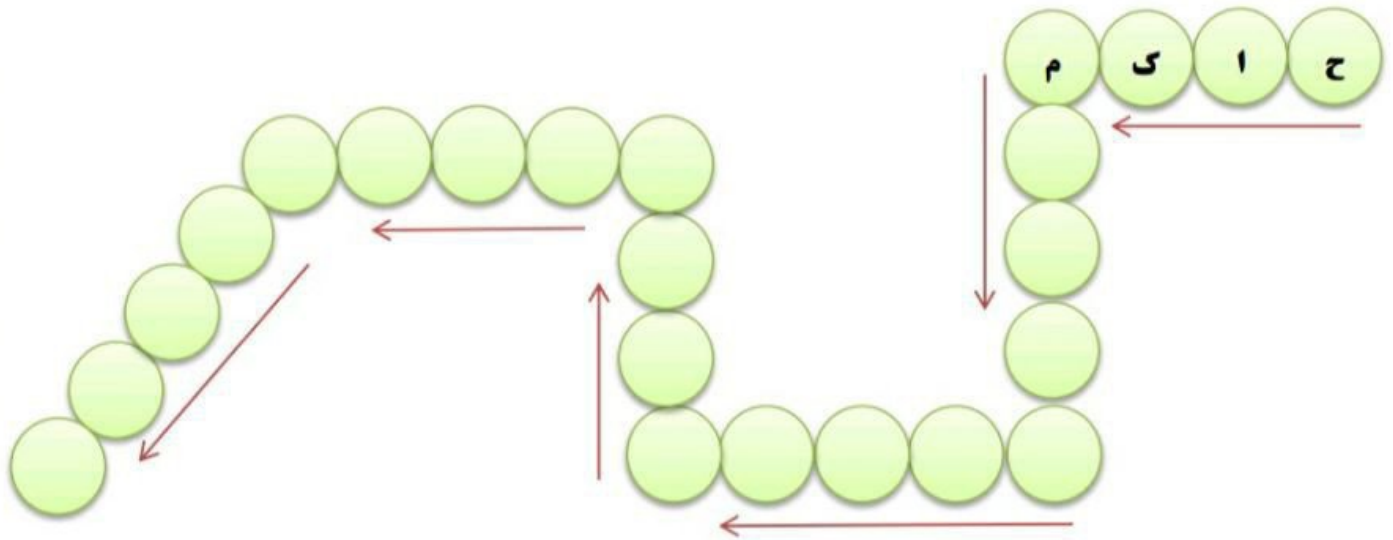
۵- کلمات مترادف را به هم وصل کنید. www.mamplu.com

بحر	حاکم
بدرقه	دریا
فرمانروا	ابر
سحاب	همراهی کردن

۶- نقش «ضمیر متصل» در کدام گزینه متفاوت است؟

- (الف) خدا نگهش دارد .
(ب) دستی بر سرش کشید.
(ج) به دیدار پدرش می آمدند.
(د) اما حالا دیگر برایش عادی بود.

۷- با مرصع آفره رواژه ،مانند نمونه از متن درس (عطار و جلال الدین و حکایت درفت علم) بنویسید.

مثال قالب غزل:

درد عشقی کشیده ام که مپرس زهر هجری چشیده ام که مپرس
 گشته ام در جهان و آخر کار دلبری بوگزیده ام که مپرس
 بی تو در کلبه گدایی خویش رنج هایی کشیده ام که مپرس
 همچو حافظ غریب در ره عشق به مقامی رسیده ام که مپرس

تفاوت غزل و قصیده:

الف- از نظر تعداد بیت ها: تعداد بیت های قصیده بیشتر است.
 ب- از نظر محتوا و موضوع: قصیده متن شاهان و بزرگان و توصیف طبیعت و گاهی پند و اندرز و هم چنین تهنیت بخشن ها می باشد، اما غزل نوعی شعر عاشقانه و عارفانه است که بیان عواطف و احساسات، زیبایی معشوق و شکوه روزگار است.

نگارش

www.mamplus.com

واژه ها و دانش زبانی

۱- با توجه معنی کلمات، حروف جا افتاده را بنویسید.

زادگاه: وطن بدرقه: همراهی سحاب: ابر
 شناس: معروف سلیم: ساده دل بحر: دریا

۲- مفرد کلمات زیر را بنویسید.

جمع مکسر	اشخاص	آثار	موانع	علوم	انواع	جوایز	اخبار
مفرد							

۳- در شعر های زیر ابتدا زیر قافیه ها خط بکشید و سپس قالب شعری اش را مشخص کنید.

الف: تن آدمی شریف است به جان آدمیت نه همین لباس زیباست نشان آدمیت
 اگر آدمی به چشم است و دهان و گوش و بینی چه میان نقش دیوار و میان آدمیت
 رسد آدمی به جایی که به جز خدا نبیند بنگر که تا چه حد است مکان آدمیت

ب : سایه حق بر سر بنده بود
 گفت پیغمبر که چون کوی دری
 چون نشستی بر سر کوی کسی
 چون ز چاهی می کنی هر روز خاک
 عاقبت جوینده یابنده بود
 عاقبت ز آن در برون آید سری
 عاقبت بینی تو هم روی کسی
 عاقبت آندر رسی در آب پاک

۴- نوع جملات زیر را مشخص کنید و در آخر آن علامت نگارشی مناسب قرار دهید.

از دانش چه خواندی و با خود چه داری؟ ← نوع جمله :

برخیز و نزدیک تر بیا . ← نوع جمله :

آفتاب در حال غروب بود . ← نوع جمله :

۵- فعل های زیر را با توجه به زمان دسته بندی کنید. گذشته :

گفته بود - می گویند - می گرفت - خواهیم رفت - نشست - حال :

می کشد - زد - می دانیم - نخواهم خورد - می شوید - خواهند رسید آینده :

نگارش و درک متن

۶- هریک از عبارات را به مورد صحیح وصل کنید. www.mamplus.com

نیشابور	پدر مولوی را به این نام می شناختند.
علم	شهری که عطار در آن زندگی می کرد.
بهاء الدین	معروف ترین کتاب مولوی است.
بلخ	کتابی از عطار که نسخه ای از آن را به مولوی داد.
مثنوی معنوی	مولوی در آن شهر به دنیا آمده است.
اسرار نامه	آن چیزی که موجب جاودانگی می شود.

۷- چه ارتباطی میان علم و زندگی وجود دارد؟ آن را توضیح دهید.

۱) معنی عبارت های زیر را بنویسید. www.mamplus.com

الف) از دانش چه خوانده ای و با خود چه داری؟

ب) شیخ خندید و بگفتش ای سلیم این درخت علم باشد ای علیم

ج) تو به صورت رفته ای، ای بیخبر زان ز شاخ معنی ای، بی بار و بر

۲) معنی کلمات زیر را بنویسید.

الف) عجیب: ب) درخشان: پ) دلپذیر: ت) روانه می کند:

۳) غلط های متن را یافته اصلاح کنید.

محمد و پدرش برای یک صفر طولانی صمرقتند را ترک کردند. محمد از فرستی که از شعر های عتار

نیشابوری آماده کرده بود برای بهاء الدین خاند.

۴) در کدام گزینه نویسندگان کتابهای اسرار نامه، مثنوی معنوی و قابوس نامه به ترتیب درست آمده است؟

الف) نظامی مولانا عنصر المعالی کیکاووس

ب) نظامی، مولانا، غزالی

ج) عطار، مولانا، عنصر المعالی کیکاووس

د) عطار، مولانا، غزالی

۵) با توجه به شعر به سوالات پاسخ دهید.

شیخ خندید و بگفتش ای سلیم

تو به صورت رفته ای، ای بی خبر

الف) قالب شعر چیست؟

ب) معنای (سلیم) چیست؟

ج) علم در این شعر به چه چیزی مانند شده؟

۶) کتاب با ارزش مثنوی اثر «مولانا جلال الدین» است. (درست - نادرست) (اصفهان)

۷) چند نمونه قالب شعری نام ببرید.

۸) نویسنده کتاب اسرارنامه کیست؟

۹) مثنوی به شعری گفته می شود که در آن دو مصراع هر بیت، هم قافیه هستند. (درست - نادرست)

(آذربایجان شرقی)